

**SAOPŠTENJE ZAHIRA TANINA, SPECIJALNOG PREDSTAVNIKA
GENERALNOG SEKRETARA I ŠEFA UNMIK-A
DEBATA SAVETA BEZBEDNOSTI O UNMIK-U**

Njujork

14. maj 2018

Gospodo predsednice, uvaženi članovi Saveta,

Kao što je prikazano u izveštaju Generalnog sekretara, ovaj protekli period na Kosovu uglavnom je bio obeležen slabljenjem kako u kvalitetu delovanja tako i u sadržaju političkog diskursa Prištine i Beograda. U martu su održani orijentacioni ali važni sastanci u okviru dijaloga uz posredovanje EU, na tehničkom i političkom nivou. Na ovu radnu atmosferu uticalo je hapšenje Marka Đurića, direktora Kancelarije Srbije za Kosovo i glavnog pregovarača Beograda u dijalogu pod okriljem EU, nakon što je na sever Kosova ušao protivno savetu kosovskih vlasti, kako bi prisustvovao sednici u okviru unutrašnjeg dijaloga koji je pokrenuo Predsednik Aleksandar Vučić. Tokom akcije hapšenja, primenjene su šok bombe, suzavac i druga fizička sila, što je dovelo do brojnih povređivanja, između ostalih i jednog prisutnog ministra Vlade Kosova, dvojice opštinskih lidera, novinara i drugih prisutnih. Gospodin Đurić je zatim teatralno i neprimereno sproveden ulicom u Prištini pre nego što je izbačen s Kosova. Mnogi kosovski Srbi, već uznemireni zbog nerešenog slučaja ubistva Olivera Ivanovića u Mitrovici, u januaru, sa zebnjom su ispratili ove događaje.

Nakon incidenta, političke figure obeju strana pojačale su retoriku koja je dovela do daljih nazadovanja u pokušaju da se nastavi dijalog pod okriljem EU. Poslanički klub kosovskih Srba, iz Srpske liste, saopštio je da namerava da se povuče iz koalicione vlade u Prištini. Štaviše, najavili su da će jednostrano formirati Asocijaciju/zajednicu većinski srpskih opština, i kao rok naveli 20.

april, što je naknadno, ipak, opovrgnuto. Koji god da su faktori koji su pokrenuli seriju uzajamnih uvreda, rezultati su blizu toga da izazovu pad vlade na Kosovu. Situacija se ponovo smirila tek nakon intenzivnih napora, uz izvesnu podršku spoljnih strana. Najvažnije je da su značajni naponi premijera Ramuša Haradinaja i njegove vlade, među kojima su i dugotrajni razgovori sa Srpskom listom i drugim delovima koalicije, kao i sa opozicijom, pomogli da kanali komunikacije ostanu otvoreni.

Gospođo predsednice,

Mesecima se vodi razgovor o izgledima za promenu suštinski zamrznutih pozicija obeju strana kroz novi fokus EU na dijalog Beograda i Prištine i na šire regionalno angažovanje. Uprkos ovim očekivanjima, nedavni porast političkih temperatura stvorio je prepreke na putu unapređenja dijaloga, i potrebno je dovoljno političke volje bilo sa jedne ili obe strane da se uvede novi stepen angažovanja da se proces ojača. Nema druge održive opcije. Međutim, da bi to toga došlo, postoji jasna potreba da se pokaže liderstvo koje će se odupreti izazovima čak i po cenu kratkoročnih političkih posledica. Novi fokus Brisela na svim nivoima pruža korisnu priliku i za Prištinu i za Beograd da za sobom ostave postojeći težak momenat i da dijalog uvedu u narednu fazu stvarnog napretka. Osim toga, države članice Evropske unije napravile su ambiciozan kalendar za region, uključujući Samit EU za Zapadni Balkan u Sofiji, kasnije ovog meseca, što je regionalni samit na najvišem nivou od 2003. godine. Uz to i naredni važan sastanak ekonomskog foruma Berlinskog procesa u julu, zajedno sa mnogim drugim inicijativama ove godine za intenzivnije angažovanje Zapadnog Balkana, pomoći će svima da upravljaju unakrsnim strujama i da iskoriste prednosti nove obaveze.

Gospođo predsednice,

Koliko god da političke garancije date na najvišem nivou ostaju bitne, malo je verovatno da će obaveze preuzete u pregovorima istrajati bez određenog podsticaja za poverenje među zajednicama i pojedincima na osnovnom lokalnom nivou. Za stvaranje atmosfere u kojoj će razum i kompromis u dobroj veri prevladati, potrebno je angažovanje na svim nivoima, što ostaje glavni prioritet Misije. Zadovoljstvo mi je da mogu da obavestim Savet da sam upravo došao sa Foruma Ujedinjenih nacija za izgradnju poverenja, koji sam otvorio zajedno sa pomoćnicom generalnog sekretara Bintu Kejtom. Pridružili su nam se predstavnici Tima UN za Kosovo, Evropske unije, Euleksa i OEBS-a, od 6. do 8. maja, u prestonici Ljubljane, Sloveniji. Preko 100 lidera iz zajednica širom Kosova okupilo se da razgovara o načinima za rešavanje zajedničkih izazova prouzrokovanim nepoverenjem i ustajalim političkim pristupima, skoro dvadeset godina nakon najvećih sukoba.

Polazna tačka Foruma bila je jednostavna: ne obnavljati i ne tumačiti iznova prošle događaje, već osvetliti, usmeravati i slediti pozitivniji put u budućnost. Motivisani i energični pojedinci iz svih segmenata kosovskog društva diskutovali su o izgledima za izgradnju poverenja kroz širok spektar pozitivnih akcija i saradnje. Glavne tematske oblasti bile su: odgovornost medija u radu, pristup nepristrasnom pravosuđu, privredni razvoj, pristup javnim službama, verska koegzistencija i reforma obrazovanja. Više tematskih grupa radilo je na jačanju razumevanja među podeljenim zajednicama. Rezultati rada učesnika omogućili su stvaranje mape puta za ciljeve koje treba ostvariti na Kosovu. Pomoćnica generalnog sekretara Kejta je naglasila da je ovaj forum bio proaktivni pokušaj da se unapredi agenda za održavanje mira, pokrene angažovanje u oblasti prevencije na lokalnom nivou, kao i da se povežu politički i razvojni okviri. Pozvao sam sve lidere da organizuju budućnost, a ne da oplakuju prošlost, i da

krenu napred sa više saosećanja, razumevanja i jasnoće u unapređenju poverenja u oblastima rada koje su utvrdili tokom Foruma.

Gospođo predsednice,

Kao pitanje od važnosti za evropsku perspektivu Kosova, Skupština Kosova je ratifikovala sporazum o teritorijalnom razgraničenju sa Crnom Gorom iz 2015. godine. Ovo pitanje je već duže vreme izdvojeno od strane Evropske unije kao neophodan korak ka integraciji Kosova u Uniju, uključujući i viznu liberalizaciju. Iako međunarodna zajednica ceni ovo dostignuće, istaknuto je da jačanje vladavine prava i ljudskih prava, kao i vidljivi napredak u borbi protiv korupcije i organizovanog kriminala, ostaju glavna pitanja za ispunjenje težnji naroda Kosova prema njihovoj evropskoj perspektivi. Takođe je važno da se uvaži usvajanje novog nacrtu Krivičnog zakonika Kosova kojim se uvode strože kazne za prekršaje koji se odnose na korupciju i zloupotrebu službenog položaja. Ova pozitivna inicijativa nadopunjuje tekuća nastojanja da se depolitizuje i poboljša rad sudstva. Takođe smo saglasni sa nedavno objavljenom analizom u godišnjem izveštaju Evropske komisije o napretku, o delotvornoj primeni ljudskih prava i vladavine prava na Kosovu. U tom kontekstu, kosovske institucije nadležne za vladavinu prava i dalje su u središtu pažnje unutrašnjih i spoljnih aktera, dok misija EULEKS-a priprema značajnu rekonfiguraciju kojom će preneti direktnu odgovornost na sudski sistem Kosova za predmete kojima se do sada prvenstveno bavio EULEKS.

U pogledu zaštite kulturnog nasleđa, sa zadovoljstvom mogu da istaknem da je ponovo počeo sa radom Savet za sprovođenje i nadgledanje (IMC), koji je zadužen za nadgledanje postupanja u Specijalnim zaštićenim zonama koje okružuju verske lokalitete. To predstavlja blagovremen razvoj događaja, jer je

nedavno bilo pokušaja da se ospore presude kosovskih sudova, kao i IMC-a, u pogledu izgradnje u blizini Manastira Visoki Dečani na zapadnom Kosovu. Međunarodna zajednica će nastaviti da pažljivo prati vladine mere u ovom slučaju.

Gospođo predsednice,

UNMIK nastavlja da utvrđuje prioritete u svom radu u oblastima izgradnje poverenja, ljudskih prava i ograničenih ali bitnih aspekata podrške vladavini prava i pravosudnim institucijama. Ključna za nastojanja Misije je primena Agende o ženama, miru i bezbednosti, kao i Agende o mladima, miru i bezbednosti.

Dana 5. marta, Misija je zajedno sa agencijom UN-Žene bila domaćin Globalnog otvorenog dana Ujedinjenih nacija o ženama, miru i bezbednosti na Kosovu za 2018. godinu. Fokus je bio na političkom učešću žena, a događaj je okupio više od 150 žena političkih liderki sa centralnog i lokalnog nivoa, poslanike i vladine zvaničnike, predstavnike međunarodne zajednice, civilnog društva i akademskog sveta, ženske organizacije i omladinske aktiviste. Globalni otvoreni dan je prepoznao potrebu za punim i delotvornim učešćem žena u rukovodstvima na svim nivoima donošenja odluka u političkom, privrednom i javnom životu. Takođe je ukazano na činjenicu da je političko učešće žena neophodno za rodnu pravdu kako bi se okončala nejednakost, podređenost, hijerarhijski status i asimetrija političke moći. Događaj je bio centralan za nedavno usvojenu Okvirnu strategiju za rodna pitanja i jedan deo drugih brojnih važnih inicijativa širom Kosova kojim je obeležen Međunarodni dan žena.

Agenda o mladima, miru i bezbednosti takođe predstavlja pitanje od najvišeg značaja za UNMIK. Kasnije ove sedmice, Misija će uz tesnu saradnju sa

UNICEF-om i UNDP-om biti domaćin Druge Skupštine mladih Ujedinjenih nacija na Kosovu. Događaj će okupiti 180 mladih lidera najrazličitijih profila, zajedno sa zvaničnicima, građanskim organizacijama i poslovnim liderima.

Gospođo predsednice,

U višedimenzionalnim oblastima reorganizovanog rada Misije, UNMIK radi u potpunosti u skladu s glavnim načelima agende za reforme Generalnog sekretara Gutereša i smernicama ovog Saveta. Naši naporu su usmereni na održavanje mira, uz nastojanje da ostanemo predvodnici nadgledanja i analiziranja situacije, i da jačamo stratešku koordinaciju sa članicama svih UN entiteta, kao i međunarodnim partnerima, kako bi nadopunili nastojanja kosovskih institucija. Zahvaljujem se članicama Saveta na njihovoj stalnoj podršci našim nastojanjima i podršci dijalogu pod okriljem EU koji ima za cilj normalizaciju odnosa i jačanje saradnje između Prištine i Beograda.